

SOSYAL, BEŐERİ VE
İDARİ BİLİMLER
ALANINDA YENİLİKÇİ
YAKLAŞIMLAR CİLT 2

İmtiyaz Sahibi / Publisher • Gece Kitaplığı
Genel Yayın Yönetmeni / Editor in Chief • Doç. Dr. Atilla ATİK
Proje Koordinatörü / Project Coordinator • B. Pelin TEMANA
Editör / Editors • Prof. Dr. Kürşat ÖZDAŞLI
Doç. Dr. Murat Cem DEMİR
Dr. Öğr. Üyesi Olcay TİRE
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim Sena ARVAS
Dr. Uğur Köksal Odabaş
Kapak & İç Tasarım / Cover & Interior Design • Özge ERGENEL
Sosyal Medya / Social Media • Betül AKYAR

Birinci Basım / First Edition • © ARALIK 2018 / ANKARA / TURKEY
ISBN • 978-605-288-791-2

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

The right to publish this book belongs to Gece Kitaplığı.
Citation can not be shown without the source, reproduced in any way without
permission.

Gece Kitaplığı / Gece Publishing

Adres / Address: Kızılay Mah. Fevzi Çakmak 1. Sokak
Ümit Apt. No: 22/A Çankaya / ANKARA / TURKEY
Telefon / Phone: +90 312 384 80 40

Gece Akademi / Gece Academy

Adres / Address: Meşrutiyet Mah. Atatürk Bulvarı Bulvarı Palas Çarşısı İş Merkezi
C Blok No: 141/127
Çankaya / ANKARA / TURKEY
Telefon / Phone: +90 555 888 24 26

web: www.gecekitapligi.com
e-mail: gecekitapligi@gmail.com
gecekademi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing & Volume
Sertifika / Certificate No: 26649

SOSYAL, BEŐERİ VE
İDARİ BİLİMLER
ALANINDA YENİLİKÇİ
YAKLAŞIMLAR CİLT 2

İÇİNDEKİLER

CHAPTER 37

DAHA ÖNCEKİ DÜZENLEMELERLE MUKAYESELİ OLARAK 5224 SAYILI
KANUNUN ÖNGÖRDÜĞÜ FİLM DENETİM SİSTEMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
Kemal Cem BAYKAL.....11

CHAPTER 38

2008 KÜRESEL KRİZİNİN ARDINDAN KORUMACILIK ÖNLEMLERİNDEKİ
DEĞİŞİM VE TİCARET SAVAŞLARI
Gülbahar ATASEVER31

CHAPTER 39

TÜRKİYE'DE EKONOMİK BÜYÜME-İŞSİZLİK ORANI İLİŞKİSİ: BİR
NEDENSELLİK ANALİZİ
YASİN ACAR43

CHAPTER 40

BORSA BİRLEŞMELERİVESİNERJİK ETKİLERİ ÜZERİNE BİR
İNCELEME:BİST ÖRNEĞİ
Hakan ÇELİKKOL, Seyfettin ÜNAL57

CHAPTER 41

X VE Y KUŞAĞININ TÜKETİCİ ETNOSENTRİZMİ EĞİLİMLERİNİN
KARŞILAŞTIRILMASI: GÖRGÜL BİR ARAŞTIRMA
Dr. Zehra TÜRK73

CHAPTER 42

HAVA DURUMU KAYNAKLI DÜRTÜSELSATIN ALMADA HAVA DURUMU
DUYARLILIĞININ ROLÜ:KIRIKKALE İLİNDE BİR ARAŞTIRMA
Ertuğrul Karakaya95

CHAPTER 43

H.1256/M.1840-41 TARİHLİ MÜSLİM NÜFUS DEFTERLERİNE GÖRE
KARAHİSAR-I DEVELİ (YEŞİLHİSAR) KAZÂSI: SOSYO-EKONOMİK VE
DEMOGRAFİK YAPISI
Kazım KARTAL Serpil SEVİM KARTAL111

CHAPTER 44

TÜRKİYE'DE FAALİYET TABANLI MALİYETLEME KONUSUNDA YAPILAN
LİSANSÜSTÜ TEZ ÇALIŞMALARININ ANALİZİ
Dr. Öğr. Üyesi Meryem Öztürk, Prof. Dr. Reşat Karcıoğlu131

CHAPTER 72

KAMU KURUMLARI VE ÖZEL SEKTÖRDE KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK UYGULAMALARINDA BENZERLİKLER, AYRIŞMALAR

Dr. Öğr. Üyesi Yener Lütfü MERT557

CHAPTER 73

YEREL YÖNETİMLERİN MESLEKİ EĞİTİMİN BAŞARISINDAKİ ROLÜ: AMASYA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Dr. Öğr. Üyesi Demet CANSARAN573

CHAPTER 74

KÜRESEL ISINMA SORUNSALININ TEHDİTLERİNE YÖNELİK DEĞERLENDİRMELER

Dr. Öğr. Üyesi Demet CANSARAN..... 581

CHAPTER 75

AŞKIN İLETİŞİM HALLERİ

Gülsüm ÇALIŞIR, Gonca UNCU587

CHAPTER 76

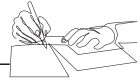
YENİ TOPLUMSAL HAREKETLERİN AKTÖRÜ OLARAK “YENİ ORTA SINIFI”

Yılmaz DAŞLI599

CHAPTER 77

TIBBİ VE AROMATİK BİTKİLERİN ARKEOLOJİDE İLK İZLERİ

Fatma Şeker, Tuğba Demir617

AŞKIN İLETİŞİM HALLERİ

Gülsüm ÇALIŞIR¹ Gonca UNCU²

“İnsanın başına ne gelirse, meraktan gelir demiş eskiler. Baktım olmuyor, ben seni merak edeyim, sen de geliver...”

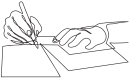
Cemal Süreyya

GİRİŞ

İnsan yaşamında yer eden önemli duygulardan birisi de aşktır. Her insanın yaşamı boyunca en azından bir kez olsun aşık olduğunu söylemek çok yanıltıcı bir bilgi olmasa gerek. Bu açıdan bakıldığında dünya üzerinde aşka dair pek çok söz söylendiğini, birçok çalışmada aşk temasının işlendiğini görmek mümkündür. Aşkın herkes için farklı bir anlama geldiği, bunun için de kesin bir tanımının yapılamadığı dikkat çekmektedir. Ancak söz konusu aşk olduğunda; mutluluk, heyecan, enerji, coşku, kalp sızısı, üzüntü vb. gibi duyguların aşk çatısı altında toplandığından bahsetmek mümkündür. Aşık olan kişilerin, aşk sürecinde birbirinden farklı duyguları yaşadığı da gözlemlenen bir durumdur. Zira her bir aşığın aşkını dile getirme şekli farklıdır. Sözlü ve sözsüz iletişim yoluyla anlam bulan aşk duygusu, bu yönüyle değerlendirildiğinde kişilerarası iletişimde önemli bir yere sahiptir. Psikolojiden edebiyata, tasavvuftan tıpa kadar pek çok bilim dalında aşk ile ilgili çalışmaların yapıldığı anlaşılmaktadır. Ancak iletişim ve kişilerarası iletişim söz konusu olduğunda zaten kendisi doğrudan iletişime konu olan aşk ile ilgili çalışmaların varlığının azlığı dikkat çekmektedir. Bu amaçla bu çalışmada, dünyanın her yerinde iki insanı birbirine bağlayan en güzel ve kutsal bir bağ olan aşk duygusunun iletişime ne şekilde yandığı, birbirine aşık insanlar üzerinde gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmelerle ortaya çıkartılmaya çalışılmıştır. Böylelikle aşkın iletişim hallerine dair geniş ölçekli bir fotoğraf çekilmek hedeflenmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen bilgilere göre; katılımcıların aşkı tanımlama şekilleri arasında benzerlikler olduğu gibi farklılıklar da mevcuttur. Kişilerarası iletişimde aşkın sözlü ya da sözsüz şekilde dile getirilmesi bağlamında dikkat çeken bir nokta da özellikle göz temasının kullanılması, dokunma hissinin olması ve karşı cinse özel sıfatlar, anlamlar içeren sözcüklerle seslenme hissinin varlığıdır. Kişilerarası iletişimde her biri farklı bir varlığa bürünen aşk, iletişim halleriyle de çeşitlilik göstermektedir. Bazen coşkuya, duygu yüküne bürünen aşk, bazen de yerini mantığa bırakmakta; ama özünde her bir vücutta farklı bir kimliğe ve iletişim haline dönüşmektedir.

1 Doç. Dr., Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Bölümü Öğretim Üyesi

2 Dr. Arş. Gör., Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi

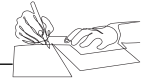
Kavramsal Çerçeve

Aşkın en eski tanımlarından birisini Platon, varlığından yoksun olunan şeyin; yani diğer yarının aranması olarak tanımlayarak şu şekilde bir özetleme yapmıştır:

“İnsan başlangıçta küre şeklindedir. Dört ayak ve dört kola sahiptir ve bunların yardımıyla yuvarlanarak yol almaktadır. Bu hoş olmayan durumdan dert yanmaya başlar ve tanrıya itiraz ederek, bu durumun düzeltilmesini, daha sık bir yürüyüş biçimi sağlamasını ister. Tanrı bu isteğe çok sinirlenir; ama yine de insanın bu isteğini yerine getirir. Tanrı bu sorunu, insanı ikiye ayırarak çözer. Artık iki ayağı üzerinde dik yürümek zorundadır ve diğer yarısını da kaybetmiştir. O yarı ki, insanın bütünlüğünü sağlamaktadır. Bu durum insan açısından hoş bir durum değildir ve insan diğer yarısının yokluğunu şiddetle hissetmektedir. Tanrı, insanın yakarışlarını dinleyip onu tekrara diğer yarısıyla bir araya getirmez. Bu nedenle insan o gün bugündür diğer yarısının peşinden koşmaktadır. Bütün derdi, ayrıldığı diğer yarısını yeniden bulmak ve kendini tamamlamaktır” (Özbek, 2004: 59).

Mitolojide diğer yarısını arayan insan günümüze gelene kadar aşkı uğruna dağları delmiş, ne ızdıraplara göğüs germiş, yıllarca hasretlik çekmiş, kavuşma anlarını dört gözle yıllarca beklemiştir. Filmlere, romanlara, efsanelere, masallara vb. pek çok alana konu olan aşk Blondel'in (2003: 9) tanımıyla, “umulmadık bir karşılaşma, beklenmedik bir raslantı, yitirilen şeye, gümüş paraya, bir oğula, sağlığa kavuşmanın sonsuz mutluluğu kadar coşku verici bir neşedir, yakalanan zamandır” şekliyle vücut bulmuştur (Aktaran: Temel, 2005: 162). Bu anlamda aşk ulaşılamayana, özlemi çekilene doğru önu sonu belli olmayan bir yolculuktur. Kierkegaard (2002: 112) aşkı, “her şey” olarak tanımlamaktadır. Bundandır ki seven kişi için hiçbir şey, kendi başına bir anlam ifade etmez. Her şey; ancak aşkın ona yüklediği değerle bir anlam kazanmaktadır. Sokrates ise aşkın, insan kökeninde yer alan yetersizlik duygusundan ileri geldiğini öne sürmektedir. Düşünüre göre, kişi adı geçen yetersizlik duygusundan kurutulup yeterli hale gelebilmek için aşık olduğu kişinin peşinden koşmaktadır. Ne zaman ki sevgiliye ulaşırsa, o zaman yeterlilik hissi oluşur; ancak bu sefer de aşk eyleminin gerçekleşmesiyle birlikte aşıklık süreci biter (Tiryaki, 2004: 15).

Aşk Stendhal'a göre, tuz madenine atılmış bir ağaç dalının etrafında oluşan kristallerle anlam bulmaktadır. Ona göre dal olmadığında, kristaller de olmayacaktır. Bu anlamda aşk, henüz cinsel arzuların hayal edildiği; ama zevke dönüşmediği evrededir. Ne zaman ki arzular zevke dönüşmeye başlar; o zaman aşık olan kişinin gözünde aşk nesnesi farklılaşır. Bu aşamadan sonra önemli olan cinsel zevke ulaşmak olacak ve zevk engellendikçe kristalleşmede artış gerçekleşecektir. Böylelikle de aşk, arzu nesnesinden yoksun olmaya mahkum olacaktır (Yakupoglu, 2004: 14). İnsanın köleliğinden kurtulması, eşitliğin benimsendiği toplumsal bir yaşamın var olması için aşkın ve beraberinde gelen mutluluğun önemsenmesi ve kabul edilmesi gerektiğini dile getiren Boccaccio ise, aşkın erişilmez ve kutsal bir duygu gibi değil, tadına varılması gereken, tensel uyumun ön planda tutulduğu, hayatın en az diğer tüm

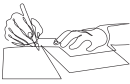

yüce değerleri kadar kabul görmesi gerektiğini açıklamaktadır (Oskay, 2000: 372). Bu ifadelerde aşkın cinsel yönünün de ön plana çıktığı görülmektedir. Schopenhauer (2002: 13) bu anlamda aşkın, neslin devamının getirilmesi için gerekli bir araç olduğundan söz etmektedir.

Fisher, aşkın üç aşaması bulunduğundan bahsetmektedir. Bu aşamalardan ilki sahip olma isteği, ikincisi çekicilik ve üçüncüsü de bağlılıktır. İki kişi arasındaki aşk ilk olarak sahip olma isteği ile başlamakta ve bu aşamada tutkunun yoğun şekilde yaşandığı görülmektedir. İkinci aşamada görünüş, koku vb. etkilerle aşık olunan kişiye doğru bir çekilmenin ve odaklanmanın ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Son aşama olan bağlılık sürecinde ise aşık olan iki kişinin birlikte geçirdikleri uzun zamanında etkisi ile birbirlerine derinden bağlandıkları görülmektedir (Aktaran: Temel, 2005: 166).

Aşk, arzu etme anlamında da kullanılmaktadır. Bu ise, arzu edilenin bir parçası olması için karşdakine sahip olma isteği ile birlikte kendisine gelmesini beklemektir. Aşık olan kişi, aşık olduğu kişiyi kendi sevgisiyle kusursuzlaştırdığının farkına varamaz. Bunun için aşık olduğu kişi gibi bir kişinin daha olmadığına, bir daha bir başkasına böyle aşık olamayacağına inanmaktadır. İki kişinin varlıklarının birbirlerine derinden bağlanması, her birinin kendisini varlığının özünde yaşaması durumu sevgi olarak nitelenmektedir. Aşık olan kişi, aşık olduğu kişiye giderek, onun bir parçasına dönüşmek için uğraşmaktadır. Böylelikle de aşk ve sevgi arasındaki farklılık ortaya çıkmaktadır. Bu anlamda Spinoza sevgiyi, mutluluk ve bu mutluluğa sebep olan nedenin birleşmesi olarak yorumlamaktadır. Sevgi, ruhsal olarak aşık olunan kişiye doğru yönelmek ve ona yakınlaşmak, onu sadece dış görünüşüyle tanımak değil, sürekli olarak devam eden bir akıştır (YGasset, 2004: 10).

Literatür taraması sırasında aşka dair pek çok çalışmanın yapıldığı görülmüştür. Aşk teması; edebiyattan sanata, psikanalizden tasavvufa birçok alanda ele alınıp işlenen bir konu olarak dikkat çekmektedir. Kişilerarası iletişim söz konusu olduğunda ise bu alanda yapılan çalışma sayısının azlığının anlaşılmasıyla, böyle bir çalışmanın gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Söz konusu literatür çalışmalarında son dönemlerde gerçekleştirilen ve aşk temasını işleyen çalışmalara kısaca göz atıldığında Aydın ve Bidez el Aydın'ın (2016) "Osmanlı'da Felsefe, Tasavvuf, Bilim", Ayaydın Cebe'nin (2014) "Aşk Defteri'nden Aşk Romanlarına Osmanlı-Türk Anlatılarının Sergüzeşti", Kara Düzgün'ün (2013) "Aşk Konulu Türkülerde Protest Yaklaşımlar", Kaplan'ın (2008) "Aşk Redifli Gazellere Göre Klasik Türk Şiirinde Aşk", Arsal'ın (2014) "İki Renk Aşk", Tural Cheviron'un (2017) "Kristiva'da Aşk: Önce Söz/Kelâm Vardı'dan Önce Aşk Vardı'ya", Özgen'in (2013) "Spinoza'da Aşk Felsefesi", Öner'in (2014) "Tasavvufun Kurgulanış Biçimleri: Anka ve Aşk", May'ın (2010) "Aşk ve İrade" gibi çeşitli disiplinlerde çalışılmış aşk konulu çalışmaların varlığı dikkat çekmektedir. Ancak iletişim söz konusu olduğunda ise Temel'in (2005) "Bir Kişilerarası İletişim Aracı Olarak Aşk" ve Pösteki'nin (2017) "Gündelik Hayatın İçerisinde Metalaşan Aşk: Sinemada Aşk ve Paranın Karşılaşması" başlıklı iki çalışmaya rastlanmıştır. Alana yeni bir katkı sağlayabilmek adına da böyle bir çalışmaya ihtiyaç duyulmuştur.

YÖNTEM

Çalışmada birlikteliklerinin süresi çeşitli dönemleri kapsayacak şekilde birbirine aşık beş üniversite öğrencisi çift ile yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Üç ay ile 5 yıl arasında değişen bu süreçte çiftlerin aşka bakış açılarının ne olduğu, iletişim ve aşk arasındaki ilişkiyi nasıl yorumladıkları gibi sorular hakkındaki görüşleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Yarı yapılandırılmış görüşmede araştırmacı, öncelikle cevabını merak ettiği soruları yazar. Ancak görüşme sırasında sormayı planladığı soruların yanı sıra ek sorular da sorma durumu ortaya çıkabilir. Bu anlamda yarı yapılandırılmış görüşme, araştırmacıya istediği kadar soru sorma kolaylığı sağlamaktadır. Böylelikle daha derinlikli bilgilere ulaşmak mümkün olabilir (Ekiz, 2003). Bu tür görüşme öncesinde bir soru düzeni hazırlandığı için araştırmacı, sistematik olarak daha rahat hareket edebilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2004: 107). Bu yönüyle değerlendirildiğinde yarı yapılandırılmış görüşme, hem detaylı bilgiye ulaşma hem de sistematik olması yönüyle araştırmacıya bir kolaylık sağlamaktadır. Öte yandan bu çalışma görüşme yapılan kişilerden elde edilen bilgileri genellemenin de mümkün olmadığını ifade etmek gerekir. Zira burada ulaşılan bilgiler küçük çaplı bir örneklem grubu olmakla birlikte tüm evreni ilgilendiren bilgileri yansıtması pek de mümkün değildir. Elde edilen bilgileri sadece konu hakkında fikir vermesi bakımından değerli bilgiler olarak yorumlamak mümkündür.

Çalışmada yarı yapılandırılmış görüşmeye katılan çiftlerin isimleri, çalışma içinde sadece isimlerinin baş harfleri ile verilmiştir. Kendilerine görüşme sırasında bu durum bildirilerek, çeşitli izinler kendilerinden alınmıştır.

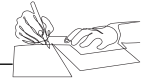
BULGULAR VE YORUM

Çalışmaya katılım sağlayan çiftlere ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulduğu şekliyledir.

Çiftlerin İsim – Soyisim Kodu	Çiftlerin Birliktelik Süresi
A-R	5 yıldır
M-H	4 yıldır
D-U	2 yıldır
A-F	2 yıldır
Z-F	3 ay

Tablo 1: Çiftlere ait bilgiler.

Tablo 1’de verilen bilgilere göre çalışmaya beş çift dahil edilmiş, 10 kişi ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Her bir katılımcıyla, çift dahi olsalar, birbirlerinden farklı zamanlarda görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunun amacı ise, çiftlerin birbirlerini duymasına engel olmaktır. Zira aksi halde çiftler birbirlerinden etkilenebilirdi. Bunun önünü kesebilmek için böyle bir yol tercih edilmiştir. Yukarıda verilen bilgilerde isimler kodlanırken

öncelikle kız öğrencilerin isimlerinin baş harfi, sonrasında da sevgili (aşık) konumundaki erkek öğrencinin isminin baş harfi kodlanmıştır. Buna göre ilk harfler kız öğrencilere, ikinci harfler erkek öğrencilere aittir. Yan yana verilen harfler ise çiftleri temsil etmektedir. Toplamda beş çift bulunmaktadır.

Çalışmaya katılım sağlayan çiftlere aşk ve kişilerarası iletişim arasındaki bağı anlayabilmek adına bir dizi sorular sorulmuştur. Sorulara ve cevaplara ilişkin sınıflamalar aşağıda detaylı olarak aktarılmıştır.

Aşkın ne anlama geldiği, aşka dair düşünceler...

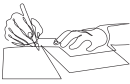
Çalışmaya katılım sağlayan 1'inci çiftimizden A. aşkı, "Her zaman aynı heyecanla kalabilmektir. O heyecanı özellikle de uzun süreli ilişkilerde hiç yitirmemektir" diye tanımlarken, erkek arkadaşı R. "Aşk, bence onun gözlerine bakınca kaybolmaktır. O, yanında olmadığında bir eksiklik hissetmemdir" diyerek düşüncesini aktarmıştır. 2'inci çiftimizden kız öğrenci M. "Benim için aşk, sevginin daha da ötesinde bir şeydir. Sevgi karşılıklıdır; ama aşk karşılıksızdır. Aşk, karşılık beklemeden sevebilmektir" derken, H. "Aşk, kalbin hızla atmasıdır. Elinin içinin terlemesidir. Suratının terlemesi, içinin yanması, karnının ağrmasıdır" diyerek, aslında 1'inci çiftimizden erkek öğrenci ile benzer düşüncelere sahip olduğunu göstermiştir. 3'üncü çiftimizden D. "Bence aşk; saygı, sevgi, sadakat, güven ve güçlü bir iletişim sonucu karşındaki insan ile aranızdaki ömürlük bağıdır" cevabını verirken, erkek arkadaşı U. "Aşk, biz olabilmektir" şeklinde düşüncesini özetlemiştir. 4'üncü çiftimizden kız öğrenci A. "Aşk, her insana karşı hissedilebilecek bir his değildir. Aşık olacağımız insanı çok iyi seçmeliyiz. Çünkü aşk, ciddi bir iştir. Evlilik gibi ciddi bir sorumluluğa kadar sürükler insanı" diyerek, aşkın özel bir duygu olduğunu dile getirmiştir. Erkek arkadaşı F. ise "Aşk, birbirini beğenen iki insanın bir araya gelmesidir. Aşk, insanı mutlu eder" demiştir. Son çiftimizden Z. "Benim için aşk, kabul edemeyeceğim hataları, karşımdaki yapsa bile bunu alttan alabilmek, onları iyileştirmeye çalışmak, ilk hatasında pes etmek yerine bunları telafi etmektir" demiş, erkek arkadaşı F. de "Aşk, karşındaki kişiyle bir şeyler paylaşabilmek, aynı şeyleri düşünmek, onunla birlikte güzel vakit geçirmektir" şeklinde anlatmıştır aşkı.

Çiftlerin verdikleri cevaplara bakıldığında, hemen hepsinin de aslında "aşk"a özel bir anlam yükledikleri görülmektedir. Zira çok özel birisine karşı hissedilen duygu ve hislerin toplamı olan aşk, vücuttaki bazı fizyolojik, psikolojik ve biyolojik değişimlerle kendisini belli etmektedir.

Aşkın iletişimle ilişkisi...

Yoğun duyguların dile geldiği aşk, varlığını sürdürebilmek için iyi bir iletişime gereksinim duymaktadır. Bu anlamda katılımcıların iletişim ve aşk arasında nasıl bir bağ kurduğunu, söz konusu bu bağın varlığının ilişkilerine nasıl yansıdığını öğrenmek amacıyla düşüncelerini paylaşmaları istenmiştir.

İlk çiftimizden kız öğrenci A. "Ben, mesela kendimi çok iyi ifade ederim. İletişim sağlıklı bir şekilde kurulduğunda her soruna çözüm bulabiliriz. Tartıştığımızda çözüm odaklı yaklaşımımız bir artımızdır. Birbirini çok seven

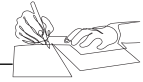
kişiler, iletişim kuramadığı için ilişki yürümeyebiliyor. Bu nedenle ilişkiyi karşılıklı iletişimle yürütmek önemlidir. Ben başlarda R'nin iletişim hususunda iyi olmadığını düşünüyordum; fakat tartışma anında onun da çözüm odaklı olduğunu fark ettim. Onun kin tutan biri olmaması da önemli bir nokta" şeklindeki açıklamasında iletişimin aşktaki yerini özetlemiştir. Erkek arkadaşı R. de onu doğrular nitelikte "Aşkta iletişim iyi olmadığı zaman, buna aşk denemez. Çünkü kendini kötü ifade ettiğin zaman, karşıdaki olumsuz etkilenir. Bunun sonucunda iki taraflı aşk olmaz" ifadelerini kullanmıştır. Bu sözler, çiftimizin söyledikleriyle yaptıklarının birbiriyle tutarlı olduğunu göstermesi bakımından da önemlidir. Zira çiftin 5 yıllık uzun süreli bir ilişkilerinin olması durumu bunu doğrulamaktadır. Çünkü sağlıklı bir aşk için, sağlıklı bir iletişim gereklidir.

2'inci çiftimizden M. "Çoğu kavgalarımız iletişim kopukluğundan kaynaklanıyor. Birbirimize düşündüğümüz şeyleri rahatça ifade edebilsen belki de bu yüzden bu kadar kavgaya etmemiş olacaktık. Aramızdaki iletişimi sağlıklı kurabilirsek daha sağlıklı bir aşka sahip oluruz, yanlış anlaşılmalara da bu şekilde önüne rahatça geçebiliriz" derken, H. "Aşk, bence yüz yüze olmalıdır. Telefonlaşmak ya da sürekli mesajlaşmak sıkıcı geliyor bana. Bana kalırsa baş başayken her şeyi yüzüne söylemek daha güzel. Yüz yüze iletişim kurmak daha önemli. Sosyal medya ve telefon aracılığıyla kurulan iletişim, yanlış anlaşılmalara ve kavgalara sebep olabiliyor. Biz yan yanayken daha iyi anlaşabiliyoruz, daha iyi iletişim kurabiliyoruz. Uzaklaştığımız zaman, telefonla iletişim kurduğumuzda daha çok kavgaya ediyoruz" diyerek, kız arkadaşının iletişime yaptığı vurguyu doğrular ifadelerine yer vermiştir. Bu çiftimizin de iletişime özellikle de yüz yüze (kişilerarası) iletişime önem verdikleri görülmektedir. Aşkın sağlıklı, sürdürülebilir ve uzun soluklu olmasında yine sağlıklı bir iletişimin başrol oyuncusu olduğu çiftimizin sözlerinden anlaşılmaktadır.

3'üncü çiftimizden D. "İletişim, olmazsa olmaz. İyi bir iletişim olursa, aranızda yanlış anlamalar en aza iniyor, aranızdaki bağ sürekli güçleniyor. Kendini çok iyi ifade edebiliyorsun, onu daha iyi anlıyorsun. Bu da aşkın ömrünü uzatıyor bence" şeklinde açıklamasıyla dikkat çekerken, erkek arkadaşı U. "Sürekli konuşmak, nerede ne yaptığını bilmek istiyorum ve iletişim halinde olmak istiyorum. İletişim olmadan aşk olmaz. Onunla sürekli zaman geçirmek, el ele olmak diz dize olmak istiyorum. Bunlar aşkın da iletişimin de devamını sağlayan özelliklerdir" diyerek, diğer katılımcılar gibi uzun süreli bir aşk ilişkisinin sağlıklı şekilde sürdürebilmesi için iyi bir iletişimin varlığının önemine vurgu yapmıştır.

4'üncü çiftimizin kız öğrencisi A. "Onunla iletişimimiz olmasaydı birbirimize aşık olduğumuzu etkili bir şekilde ifade edemezdik. İletişim olmadan ister konuşma, ister bakışma, beden hareketleri vs. olmadan aşkın hissettirilmesi pek mümkün olmayacaktır" inancından yola çıkarken, F. "Karşımdaki insana aşık olduğumu, onu sevdiğimi hissettirmek için iletişim içerisine giririm. Bunu beden hareketleriyle, bakışlarımla hissettirebilirim" diyerek, iletişimin sözsüz olan yönüne de dikkat çekmiştir.

5'inci çiftimizden Z. "Güzel iletişim kuramayan bir insanın karşısında-

kine iyi enerji gönderebileceğine inanmıyorum. Çünkü ne kadar iyi iletişim kurabilirsek, o kadar derdimizi, sevgimizi aktarırız karşımızdakine. İletişim gerçekten çok önemli” derken, F. “İletişim sayesinde birbirinize karşı duygu hissettiğiniz zaman daha rahat, daha samimi ilişkiler kurabiliyorsunuz, derdinizi daha güzel anlatabiliyorsunuz” diyerek, iletişimin aşktaki önemini anlatmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak katılımcıların tümünün aşk ve iletişim arasında çok sıkı bir bağ kurdukları gözlemlenmiştir. Buna göre uzun soluklu, sağlıklı, nitelikli bir aşk için benzer şekilde nitelikli bir iletişimin var olması gerektiği yönünde bilgilere ulaşılmıştır. Tüm katılımcıların söylediklerinden yola çıkarak, çiftlerin birbiriyle sağlıklı bir iletişim kurabilmesinin, ilişkilerini de olumlu yönde etkileyeceği konusunda hemfikir oldukları sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda etkili bir iletişimin, aşkı beslediğini söylemek mümkündür.

Aşk ve kişilerarası iletişim için gerekli olan iki kişilik duruma bakış...

Kişilerarası iletişimden söz edebilmek için en az iki kişinin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Aşk ta iki kişi arasındaki duygusal bir ilişkidir. İki kavram arasındaki bağı kurabilmek için böylesi bir soruya çiftlerin bakış açısının ne olduğu öğrenilmek istenmiş ve bununla ilgili düşünceleri alınmıştır. Buna göre ilk çiftimizden A. “Kişilerarası iletişimin, aşkı devam ettirebilmenin anahtarı olduğunu düşünüyorum. Her ne olursa olsun iletişim olmazsa, işler yürümez” açıklamasında bulunurken, erkek arkadaşı R. “İki kişiyle iletişim olduğu için aşkta da iki kişi olmalıdır. Dolayısıyla aşkın kişilerarası iletişimle de alakası var” diyerek, gerek aşk gerekse de kişilerarası iletişimde iki kişinin varlığına vurgu yapmıştır.

2’inci çiftimizden M. “İletişimi sağlıklı kurmak, bizim aşkımızı daha güzel bir şekilde geliştiriyor ve perçinleştiriyor. Bu, aşk için olduğu gibi kişilerarası iletişim için de geçerli. Herhangi bir ortama girdiğimizde kendimizi iyi ifade edemezsek, iletişimi iyi sağlayamazsak yanlış anlaşılmanın önüne geçemeyiz. Bu ev arkadaşlarımız için de geçerli, herhangi bir ciddi platformdaki olay için de geçerli. Hem aşk hem de kişilerarasındaki iletişimi her anlamda etkili kullanmak önemlidir” şeklindeki açıklamasıyla kişilerarası iletişim ve aşk arasındaki bağı varlığına dikkat çekmiştir. Erkek arkadaşı H. ise aşkın gelişmesi, daha anlamlı hale gelmesi için kişilerarası iletişimin önemli olduğu yönündeki düşüncelerini “Yüz yüze geldiğimiz zaman bir şeyler paylaşırsak o aşk perçinlenir. Bir yere gittiğimizde çay içerek, yemek yiyerek oturup bir şeylerden bahsetmek güzel. Veya bir sıkıntın olduğunda dertleşebilmek iyi geliyor. Bir sıkıntım olduğunda M.’ye anlatırım, o bana arkadaşlarımdan daha çok değer vererek dinler beni. Fikir üretir, yardımcı olur. Bu yüzden iletişim, aşkta da kişilerarasında da önem kazanmış, ikisinin arasında da ciddi bir bağ olmuş oluyor” diyerek dile getirmiştir.

3’üncü çiftimizden D. “Hayatımızı devam ettirmek için nasıl ki iletişime ihtiyaç duyarız, aşkı devam ettirmek için de iletişime ihtiyaç duyarız. İletişim ve aşk hayati kavramlar bence, ikisi de olmazsa olmaz” derken ve arkadaşı U. da

“Aşk ve kişilerarası iletişim, birbirini tetikler ve zenginleştirir. İletişimin aşkın sürdürülebilirliğine büyük bir katkısı var bence” diyerek, D.’nin ifadelerinin paralelinde bir açıklama yapmıştır.

4’üncü çiftimizden A. “Normal bir insanla konuşurken kelimeleri daha rahat ifade edebiliyorum. Ama özel olan kişiyle; yani aşık olduğum kişiyle konuşurken rahat olamıyorum, daha iyi iletişim kuramıyorum” diyerek, diğer katılımcılardan farklı bir noktaya vurgu yapmıştır. Ancak erkek arkadaşı F. ise diğer katılımcıların fikirlerine benzer duygularını “Aşk olunca insanlar birbirine daha çok bağlı oluyorlar, daha anlayışlı davranıyorlar, birbirleriyle iletişimi bu nedenle daha sağlıklı oluyor” şeklindeki söylemiyle dile getirmiştir.

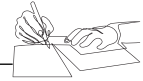
Son çiftimizden Z. “İletişim daha duygusallaşiyor, daha sevgiye yönelik; yani zaten aşk dediğimizde aklımıza daha duygusal romantik şeyler geliyor. Karşımızdakiyle daha narin konuşuyoruz, daha onu incitmemeye çalışıyoruz; çünkü onu sevdiğimizizin farkındayız. Daha dikkatli oluyor insan iletişim sırasında” diyerek, aşkın insanı daha duygusal bir hale dönüştürdüğü noktadaki düşüncelerini açıklamıştır. Erkek arkadaşı F. ise “Şimdi ilişki için iki kişi gerekiyor evet. Karşılıklı iletişim kurabilmek için de aynı iki kişi gerekiyor. İkisinin arasındaki bağ, birbirine derdini iyi anlatabilmek, ikisinde de aynı şeyi yapıyoruz, derdimizi karşı tarafa anlatmaya çalışıyoruz ve geri bildirim almaya çalışıyoruz. İlişkide sevgi veriyoruz, karşı taraftan da bunu bekliyoruz. Normal muhabbet esnasında da bir sıkıntımızı söyleyip, karşıdan da aynı tepkiyi bekliyoruz. Sonuçta hep geri dönüşüm bekliyoruz karşı taraftan” diyerek kişilerarası iletişim ve aşk arasındaki ilişkiyi kendi bakış açısından dile getirmiştir.

Kişilerarası iletişimden söz edebilmek için en az iki kişinin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür iletişimde söz konusu kişiler birbirlerinin farkında olmalı ve söylediklerinin anlamlandırmasını yapabilmelidir. Bir başka ifadeyle kaynak ve alıcı konumundaki kişiler, birbirlerinin ilettikleri iletileri çözümlererek, iletişimin devamına olanak tanırırlar. Aşk denilen olguda da birbirine özel duygu besleyen iki kişinin varlığı ve kurulan bir duygusal bağ vardır. Bu bağın güçlenebilmesi için de duygu ve düşüncelerin aşık olunan kişiye iletilmesi ve onda bir anlam kazanarak, çözümlenmesi durumu dikkat çekmektedir. Bu anlamda adı geçen iki kavram için de iki kişinin varlığı ve bir duygu, düşünce aktarımı söz konusudur. Böylelikle aşk ve kişilerarası iletişim arasında sıkı ve güçlü bir bağın varlığından söz etmek mümkündür.

Çiftlerin Aralarındaki İletişime Bakışları...

Kişilerarasında sağlıklı bir iletişimin var olması nasıl önemliyse, daha yakın ve yoğun hislerin yaşandığı aşk için de iletişimin varlığı o denli önemlidir. Bu bağlamda çalışmaya dahil olan katılımcı çiftlerin ilişkileri sırasında kendi aralarındaki iletişimi nasıl yorumladıkları merak edilmiş ve bu soruya yanıt aranmak istenmiştir. Bu soruda ayrıca çiftlerin iletişime verdikleri ya da vermedikleri önem ölçüsünde, ilişkilerinin sürdürülebilirliği arasındaki bağı da görmek amaçlanmıştır.

Buna göre 1’inci çiftimizden A. “Dinlemeye çok önem veriyor. Yüz yüze

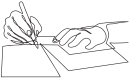
iletişimde göz temasına dikkat eder. Konuşkan bir yapısı var. Genel olarak iletişimimiz iyi. İlişkimizin uzun soluklu olmasını, sağlıklı bir iletişim kuruyor olmamıza borçluyuz. Aşkın sürmesini istiyorsak iletişim kilit nokta. Çok sevsek dahi tahammül edemediğimiz hususlar var. İletişim bir kelamla başlar, bir kelamla biter” diyerek, iletişimde önemli olan noktaların aşkta da önemli olduğunu söylemiştir. R. ise 5 yıllık ilişkilerine vurgu yaparak, “Yılların getirdiği tecrübe diyebiliriz. Sözsüz iletişimle de anlaşabiliyoruz. Mesela giyimini uygun bulmayınca bakıyorum, anlayıp hemen üstüne bakıyor. Aynı şekilde o kıskandığında ben düşünüyorum ‘Acaba neden şüphelendi?’ diye ister istemez sözsüz iletişim devreye giriyor” diyerek, kişilerarası iletişimde iletişimin sağlıklı olması için gerekli olan sözlü ve sözsüz iletişimin kendi ilişkilerindeki yerine vurgu yapmıştır.

2’inci çiftimizden M. “Genel anlamda iyi değerlendiriyorum. Haftada bir kavga ederiz; ama onun dışında olan iletişimimiz sağlıklı” diyerek iletişimlerinin iyi olduğunu anlatırken, H. “Bu, süre olarak değişiyor. Bazen çok iyi anlaşıyoruz. Bazen de çok kavga ediyoruz. Kavgalarımız bir günü geçmiyor. Zaman geçtikçe daha iyi anlaşıyor ve iyi iletişim kuruyoruz. Yüz yüze iletişimi, daha sağlıklı sürdürdüğümüz sürece birbirimize karşı daha iyi davrandığımızda güzelce anlaşıyoruz. İyi bir iletişim, aşkı filizlendirir ve zenginleştirir. İyi ve sağlıklı bir iletişim olduğu zaman aşkta da dönüştürücü rol oluyor” diyerek, M.’nin düşüncelerini destekler ifadelerde bulunmuştur.

3’üncü çiftimizden D. “Aramızdaki iletişim çok güzel, sürekli konuşur, her şeyi tartışıp kafa yorarız. Biz birbirimizi çok iyi tanıyoruz, sadece bakışlarla bile anlaşabiliyoruz” derken, U. ise “Aramızdaki iletişim çok güzel, hiç yabancılık çekmiyoruz. Ben anlatmasam bile o bana bakınca beden hareketlerinden anlıyor neye kızgın ya da kırgın olduğumu” diyerek, sanki telepati yapmışçasına D.’nin düşüncelerini doğrular ifadelerle konuya açıklık getirmiştir. Bu çiftimiz de 1’inci çiftimiz gibi kişilerarası iletişimde önemli olan sözsüz iletişimin kendi ilişki ve iletişimlerinde etkili olduğu yönünde bilgiler vermiştir.

4’üncü çiftimizden A. “Birbirimize karşı saygılı olmaya özen gösteriyoruz. Sevgi olabilir evet; ama saygı olmadan sevgi önemsizdir bence. Birbirimizi kırmadan, güven içerisinde iletişimimizi gerçekleştiriyoruz” şeklinde düşüncelerini aktarırken, erkek arkadaşı F. “İletişim kopukluğu yaşıyoruz. Anlaşamadığımız konularda iletişim kurarak, o durumun üstesinden gelebiliriz bence. Bu da iletişim sayesinde gerçekleşir bence” diyerek aralarındaki kırgınlıkların iletişim sayesinde düzeldiğine açıklık getirmiştir.

Son çiftimizden Z. “İyiyiz. Tabi daha yeniyiz; ama bu zamana kadar iki büyük tartışmamız oldu. İyiyiz yan yana olduğumuz zaman. Uzaklaştığımızda da özlemimizi birbirimize hissettirebiliyoruz; yani ortada bir soğuma uzaklaşma olmuyor. İletişimin aşktaki rolüne bakarsak, ciddi anlamda bir dönüştürücü etkisi vardır. Bir problem olduğunda konuşmak yerine bağırarak, çağırarak çözmeye çalışmak var. Bir de sakince oturup çözebileceğine inanarak sohbet etmek var karşıdakiyle. Zaten bağırıp, çağırarak insanların arasındaki saygıyı bitiriyor. İnsan saygı duymadığı kişiyi nasıl sever, ben bilmiyorum. O yüzden bu şekilde iletişim halinde olduktan sonra aşk, sevgi; yani iletişim çok

güzel ilerler diye düşünüyorum. İletişim, aşkın sürdürülebilir olmasına katkı sağlıyor. Tüm ilişkilerde olduğu gibi aşkta da iletişim başrol oyuncusu diyebiliriz” diyerek, iyi ve güzel bir birlikteliğinin sırrının iyi bir iletişimle mümkün olacağını söylerken, F. “Bence iyi anlaşıyoruz, iyi iletişim kuruyoruz, derdimizi bazen anlatamasa ta birbirimize zamanla bunları da çözmeye başladık, konuşmaya başladık. İyiyiz şu anda. Bu anlamda aramızdaki aşkta iletişiminizin güçlü olması, aşkımızı olumlu yönde etkiliyor. İletişim, bizim aşkımızda önemli bir role sahip. Bir sıkıntı olduğu zaman karşı tarafa adam akıllı anlatmadığın zaman, ilişkide bazı sıkıntılar oluyor tabi, tartışmalar oluyor. Bu ilişkimizde bazı sıkıntılar oluşturuyor, bazı dağlar oluşuyor aşmamız gereken. Bu yüzden adam akıllı konuşmaya çalışıyoruz, iyi iletişim kurmaya çalışıyoruz. İletişimin önemli bir katkısı var ilişkinin sürdürülebilirliği için. İletişim sağlam olmadıktan sonra, aşkı adam akıllı yaşayacağımızı düşünmüyorum” diyerek, aşk ve ilişkide ortaya çıkan sorunların sağlıklı bir iletişimle çözümlenebileceğine olan inancını aktarmıştır.

Katılımcılar, aralarındaki aşkın uzun süreli olabilmesinin aslında sağlıklı bir iletişimle mümkün olduğu yönünde açıklamalarda bulunmuşlardır. Görünen o ki sağlıklı bir aşkın varlığı ancak yine sağlıklı bir iletişimle mümkündür. Katılımcılar aşklarının sürdürülebilir olmasında iletişimin sözlü ve sözsüz tüm yönlerinin ilişkilerinde kendilerine destek olduğuna da vurgu yapmışlardır. Bu bağlamda iletişimin aşk üzerinde dönüştürücü, zenginleştirici ve sürdürülebilir bir yanının olduğunu söylemek mümkündür. Gerek kişilerarası ilişkide gerekse de aşk ilişkisinde iletişim ilişkiye ciddi oranda etki ve katkı sağlamaktadır.

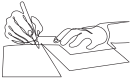
SONUÇ

Literatür, kişilerarası iletişimin varlığından söz edebilmek için en azından kişi kişinin olmasına ve bu kişiler arasında karşılıklı duygu, düşünce, bilgi vb. alışverişine dikkat çekmektedir. Böylelikle bir ilişki ve iletişim ortamından söz etmek mümkün olmaktadır. Aşk ise yine iki kişi arasında gerçekleşen çok özel duygu, düşünce ve hislerin karşılıklı aktarımı durumudur. Söz konusu aktarımın gerçekleşebilmesi ise iletişimle mümkün olabilmektedir. İster sözlü ister sözsüz iletişim olsun, aşkın varlığını sürdürebilmesi, adı geçen iletişim türleri ile mümkündür. Zira aşkın uzun soluklu olabilmesi ve sağlıklı şekilde yürütülebilmesi için iletişimin varlığına ihtiyaç duyulmaktadır. Aşıkların birbirine söyledikleri paha biçilmez değerinde olan “seni seviyorum” sözü gerek beden hareketleri ile gerekse de sözlü şekilde ifade edildiğinde iletişim de gerçekleşmiş olur. Anlaşılacağı üzere, çok özel bir duygu olan aşkın vücut bulması, iletişimle mümkün olmaktadır. Zira kimi zaman söze dökülen ifadeler kimi zaman da tatlı tatlı bakışmalar aşkta iletişimin yansımalarıdır. İletişim ve aşk arasında sıkı bir bağ vardır. Uzun soluklu bir aşk ilişkisine sahip olmak için, sağlıklı ve sürdürülebilir bir iletişim becerisine de sahip olmak gerekmektedir. Her iki kavram arasındaki bu bağ, ilişkinin yönünü belirlemesi konusunda ciddi bir öneme sahiptir. Nitekim 3 ay ile 5 yıllık süreçte birliktelikleri olan 5 ayrı çift ile yapılan görüşmelerde elde edilen bilgiler göstermiştir ki, aşk ve iletişim arasında doğru orantılı bir ilişki söz konusudur. Uzun ve sağlıklı bir

aşk ilişkisinin olmasında iletişimin ciddi katkısı bulunmaktadır. Tüm katılımcıların verdikleri ifadelerden anlaşılabilir ki ister 3 aylık olsun ister 5 aylık bir süreçte yaşanan birliktelik olsun, öncelik ikili arasındaki iletişimin doğru şekilde kurulmuş olmasıdır. İyi bir iletişim, iyi bir aşk ilişkisini de beraberinde getirmektedir. Bu anlamda bakıldığında birbirinden habersiz ve birbirini tanımayan katılımcılar iletişim temelinde ortak bir noktada buluşmuşlardır. Sağlıklı bir ilişkinin anahtarı, sağlıklı bir iletişimle mümkün olmaktadır. Birbirini anlayan, dinleyen, birbiriyle konuşan çiftlerin ilişkilerini daha ileriye taşımalarının mümkün olacağı sonucu ortaya çıkmaktadır. Böylelikle sağlıklı bir aşk ilişkisinde iletişimin sözlü ya da sözsüz her şekilde kullanılması, ilişkinin gelişiminde belirleyici olmaktadır. Geleneksel noktada dikkat çeken bir husus varsa o da iletişimin aşkı dönüştürücü, zenginleştirici, sürdürülebilir hale sokan bir yanının olmasıdır. Bu bağlamda yaşanan aşk ilişkisi içerisinde iletişimin her halini görmek mümkündür.

KAYNAKÇA

1. ARSAL, Fatih Murat (2014). İki Renk Aşk, Ephesus Yayınları, İstanbul.
2. AYAYDIN Cebe, GÜNİL Özlem (2014). "Aşk Defteri'nden Aşk Romanlarına Osmanlı-Türk Anlatılarının Sergüzeşti", Türk Edebiyatına Açılan Pencere, İnci Engünün Armanı, Editör: Hülya Argunşah, Türk Kültürü Araştırmaları Armağan Dizisi 14, ss. 109-124.
3. AYDIN, Fuat ve BEDİZEL AYDIN, Mükerrerem (2016). Osmanlı'da Felsefe, Tasavvuf, Bilim, Editörler: Fuat Aydın ve Mükerrerem Bedizel Aydın, Mahya Yayıncılık, İstanbul.
4. EKİZ, Durmuş (2003). Eğitimde Araştırma ve Yöntem Metodlarına Giriş, Anı Yayınları, Ankara.
5. KARA DÜZGÜN, Ülkü (2013). "Aşk Konulu Türkülerde Protest Yaklaşımlar", Uluslararası Türk Kültürü Bildirileri, Muğla: Fetiye Belediyesi Yayınları.
6. KAPLAN, Mahmut (2008). "Aşk Redifli Gazellere Göre Klasik Türk Şiirinde Aşk", Köprü Dergisi, No: 101, ss. 153-182.
7. KIERKEGAARD, Soren (2000). Baştan Çıkarıcının Günlüğü, Çev: Süha Setabiboğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul.
8. MAY, Rollo (2010). Aşk ve İrade, Çev: Yudit Namer, Okuyan Yayınları, İstanbul.
9. OSKAY, Ünsal (2000). Tek Kişilik Haçlı Seferleri, İnkılap Yayınevi, İstanbul.
10. ÖNER, Haluk (2014). "Tasavvufun Kurgulanış Biçimleri: Anka ve Aşk", 1. Uluslararası Türk Kültürü Kongresi Bildiri Kitabı, 13-14 Ekim 2014, Editör: Fatih İyiyol, İstanbul: Süleyman Şah Üniversitesi, ss. 1067-1073.
11. ÖZBEK, Sinan (2004). "Aşk Üzerine", Future Dergisi, Kasım 2004.
12. ÖZGEN, Mehmet Kasım (2013). "Spinoza'da Aşk Felsefesi", Beytulhikme Uluslararası Psikoloji Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1. ss. 85-103.
13. PÖSTEKİ, Nigar (2017). "Gündelik Hayatın İçerisinde Metalaşan Aşk:

- Sinemada Aşk ve Paranın Karşılılaşması”, https://www.academia.edu/3633161/_G%C3%BCndelik_Hayat%C4%B1n_%C4%B0%C3%A7erisinde_Metala%C5%9Fan_A%C5%9Fk_Sinemada_A%C5%9Fk_ve_Paran%C4%B1n_Kar%C5%9F%C4%B1la%C5%9Fmas%C4%B1 Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2017.
14. SCHOPENHAUER, Arthur (2002). *Aşkın Metafiziği*, Çev: Selahattin Hilav, Sosyal Yayınları, İstanbul.
 15. TEMEL, Ayşen (2005). “Bir Kişilerarası İletişim Aracı Olarak Aşk”, İletişime Yeni Yaklaşımlar, Editörler: Demet Gürüz, Ayşen Temel, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
 16. TİRYAKİ, Cafer (2004). *Aşkın Kökeni*, Berfin Yayınları, İstanbul.
 17. TUTAL Cheviron (2017). “Kristiva’da Aşk: Önce Söz/Kelâm Vardı’dan Önce Aşk Vardı’ya”, https://www.academia.edu/5136761/KRISTEVADA_A%C5%9EK_%C3%96NCE_S%C3%96Z_KEL%C3%82M_VARDIDAN_%C3%96NCE_A%C5%9EK_VARDIYA Erişim Tarihi: 5 Mayıs 2017.
 18. YAKUPOĞLU, Mukadder (2004). “Batı Düşüncesinin Temel İkilemi Olarak Aşk ve Cinsellik”, *Doğu-Batı Düşünce Dergisi*, Sayı: 27, Yıl: 7, Mayıs-Haziran-Temmuz, ss. 13-26.
 19. YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 4. Basım, Ankara: Seçkin Yayınları.
 20. YGASSET, Jose Ortega (2004), *Sevgi Üstüne*, Çev: Yurdanur Salman, YKY Yayınları, İstanbul.